

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **G. E.**, zastoupená Mgr. Matúšem Bónou, advokátem, se sídlem v Brně, Novobranská 14, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 1. 2. 2005, č. j. 55 Az 638/2003 - 77, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 18. 10. 2001, č. j. OAM-2162/VL-10-ZA04-2001, rozhodl žalovaný tak, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu se zamítá jako zjevně nedůvodný podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), že účastnice řízení nesplňuje důvody udělení azylu podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a že se na cizinku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že žalobkyně před vstupem do České republiky pobývala tři dny na území Slovenska, kde v K. hledala své známé. O podaném rozkladu ministr vnitra rozhodl tak, že napadené rozhodnutí potvrdil a rozklad zamítl (rozhodnutím ze dne 5. 3. 2003, č. j. OAM – 1508/AŘ-2002).

Proti citovanému rozhodnutí podala žalobkyně včas žalobu, ve které uvedla, že žalovaný v řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád). Žalobkyně se dále domnívala, že nebyly

naplněny zákonné důvody pro zamítnutí její žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, ale že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu, resp. minimálně pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Pokud šlo o skutkové důvody, pak žalobkyně odkázala na svoji žádost ze dne 12. 3. 2001, na protokol o pohovoru ze dne 11. 4. 2001 a 17. 10. 2001, dále na rozklad proti prvoinstančnímu rozhodnutí a na ostatní spisový materiál. Bez výzvy soudu pak žalobkyně opakovaně (dne 7. 5. 2003, 18. 6. 2003 a 18. 7. 2003) doplňovala svoji žalobu, a to tak, že namítala, že správní orgán neposuzoval důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, čímž porušil Úmluvu o právním postavení uprchlíků, Listinu základních práv a svobod a čl. 10 Ústavy České republiky. Úmluva o právním postavení uprchlíků vůbec nevylučuje svou aplikaci na osoby, které přichází z tzv. bezpečné třetí země. Navíc i překážky vycestování dle § 91 zákona o azylu byly posuzovány vzhledem ke Slovensku a nikoliv k zemi jejího původu, tedy Gruzii. Správní orgán v odůvodnění napadeného rozhodnutí nezkoumal, zda žalobkyně bude moci vstoupit na území Slovenska a na základě jakého právního titulu by byla nucena na Slovensko vycestovat. Posuzování překážek vycestování k bezpečné třetí zemi považuje žalobkyně za mylné pochopení tohoto institutu. Žalobkyně vyjádřila i své zklamání, že během dvou let správního řízení o udělení azylu nedokázala prokázat, že je ve své vlasti pronásledována z politických důvodů. Domnívá se, že předložila všechny doklady, včetně novinových článků o tom, že byla zadržena v gruzínském parlamentu, bylo po ní vyhlášeno pátrání, nazvali ji teroristkou. Dále předkládá některé doklady, které dle ní prokazují, že v současné době vláda Gruzie terorizuje ji a jejího syna, jehož psychika byla v důsledku pronásledování značně narušena.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 1. 2. 2005, č. j. 55 Az 638/2003 - 77, žalobu zamítl. V odůvodnění uvedl, že dokazování v řízení o udělení azylu provádí správní orgán a soud podrobuje své přezkumné činnosti k žalobní námitce úplnost provedeného dokazování, jeho procesní správnost a logiku vyvozených skutkových zjištění. Závěry, které žalovaný správní orgán z provedeného dokazování vyvodil, nejsou s provedenými důkazy v žádném logickém rozporu. Podle krajského soudu nelze vytýkat žalovanému neprovedení dalších důkazů, když žalobkyně v průběhu správního řízení neuvedla, v jakém směru by další dokazování mělo být provedeno a co by případnými novými důkazy mělo být prokázáno. Uvedla pouze, že podle jejího názoru nelze za bezpečnou třetí zemi považovat stát, jehož územím účastník řízení pouze projíždí, přičemž ona sama Slovenskem pouze projížděla; k této zemi nemá vůbec žádné vazby. Na Slovensku se zdržela proto, že nechtěla do České republiky cestovat sama, ale chtěla tam počkat na své známé, kteří jeli do České republiky s ní. Žalobkyně ve svých podáních přitom nikterak nevysvětlila, proč na Slovensku, v této pro ni bezpečné zemi, po vstupu na jeho území, o udělení azylu nepožádala přesto, že tuto možnost měla, a přesto, že jak tvrdí, prchala před nebezpečím, které jí v zemi původu hrozilo. Podle krajského soudu neobstojí její vysvětlení, že v České republice měla určité pracovní kontakty z minulosti. Krajský soud dále poukázal na to, že v podaném rozkladu a jeho doplnění žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit neúplně zjištěný skutkový stav věci, neboť nepředložila jedinou skutečnost, ze které by bylo zřejmé, že v jejím případě Slovensko nelze považovat za bezpečnou třetí zemi. Krajský soud byl dále toho názoru, že žalovaný ve svých rozhodnutích podrobně vyložil, proč považuje žádost žalobkyně o udělení azylu za zjevně nedůvodnou ve smyslu § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Žalovaný přitom vycházel výslovně z údajů, které sdělila žalobkyně jednak ve své žádosti o udělení azylu, tak při pohovorech, které s ní byly vedeny, a rovněž z informační zprávy vypracované Oddělením zahraničních vztahů a informací o zemích původu OAM Praha, 5. 4. 2001, stav březen 2001 „Hodnocení Slovenské republiky jako bezpečné třetí země.“ Na základě

výpovědi žalobkyně a jí sdělených údajů pak žalovaný správně zjistil, že žalobkyně před vstupem do České republiky pobývala 3 dny na území Slovenska a z okolností její cesty vyplývá, že mohla požádat o azyl již v této zemi.

Ohledně námitky žalobkyně, že správní orgán neposuzoval důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, čímž porušil Úmluvu o právním postavení uprchlíka, Listinu základních práv a svobod a čl. 10 Ústavy České republiky, krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, ze kterého vyplývá, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu, vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Stejně tak za nedůvodnou vzal krajský soud námitku, že správní orgán překážku vycestování posuzoval vzhledem ke Slovensku, tedy bezpečné třetí zemi, neboť správní orgán není povinen rozhodnout o překážce vycestování, jestliže žádost o azyl byla zamítnuta podle § 16 zákona o azylu. K námitce žalobkyně, že správní orgán dostatečně na základě jí předložených podkladů neposoudil situaci v zemi původu, krajský soud uvedl, že posouzení situace v zemi původu je pro rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu nerozhodné. Konečně i poslední její námitku, že okolnosti, pro které se rozhodla požádat o azyl, nastaly až po jejím příjezdu do České republiky, shledal krajský soud nedůvodnou, neboť žalobkyně sama již ve svém návrhu na zahájení řízení a opakovaně pak v pohovorech opětovně s ní provedených tvrdila, že Gruzii opustila proto, že zde byla pronásledována z politických důvodů. V průběhu řízení na základě výpovědi žalobkyně bylo dále nepochybně zjištěno, že žalobkyně měla faktickou možnost o azyl požádat již na Slovensku, kde pobývala 3 dny, a žádná objektivní překážka, která by ji v tom bránila, nebyla zjištěna. Soud v této věci zdůrazňuje, že subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemi původu, nikoliv však právem vybrat si zemi, ve které žadatel o azyl bude chtít toto své právo naplnit.

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, a to z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelka především zdůraznila, že nebylo v žádném případě jejím prvotním úmyslem hledat v ČR či kdekoliv jinde ochranu formou institutu azylu. Ze země původu odcestovala sice pod bezprostředním vlivem okolností, jež nelze označit jinak než její diskriminaci či pronásledování z politických důvodů, v obavě o vlastní bezpečnost, avšak původně měla za to, že půjde o řešení dočasné a krátkodobé. Proto využila možnosti nabízející se jí vzhledem k jejímu profesnímu působení, totiž vypravit se do ČR na služební cestu, jejímž cílem měla být účast na akcích souvisejících s odborným zaměřením žalobkyně. Teprve krátce po příjezdu do ČR, po třídním pobytu na území Slovenské republiky, kde se z osobních důvodů snažila vyhledat své známé a spojit se s nimi, ji dostihly zprávy, zejména od jejího syna, které vyhodnotila tak, že je její návrat do vlasti v daném okamžiku i pro blíže neohrazenou blízkou budoucnost zcela vyloučen. Teprve tehdy se stěžovatelce staly subjektivně známými okolnosti a důvody, které ji vedly k podání návrhu na zahájení řízení o udělení azylu. Závěr správního orgánu, stejně jako nalézacího soudu o možnosti stěžovatelky požádat o azyl na území Slovenska tedy zřejmě neodpovídá skutečnému stavu a právě Českou republiku je třeba pokládat za první bezpečnou zemi, při pobytu ve které na straně žalobkyně nastaly důvody pro řešení její osobní situace touto formou. Stěžovatelka se proto obrací na Nejvyšší správní soud, aby napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, a aby její kasační stížnosti přiznal odkladný účinek.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný konstatuje, že před vydáním rozhodnutí o neudělení azylu stěžovatelce zjistil přesně a úplně skutečný stav věci a pro své rozhodnutí pořídil potřebné podklady a důkazy, když vycházel především z výpovědi stěžovatelky a z odůvodnění jí podané žádosti o udělení azylu na území České republiky. Žalovaný dále uvádí, že stěžovatelka před vstupem na území České republiky pobývala na území Slovenska 3 dny. Žalovaný se proto domnívá, že stěžovatelka měla v průběhu pobytu v SR možnost vejít v kontakt se státními orgány SR a pokud opustila zemi původu z důvodu politického pronásledování, požádat o udělení azylu již v SR, která je považována za třetí bezpečnou zemi. Stěžovatelka však požádala o azyl až na území České republiky, ačkoliv tak mohla učinit již v SR. Žalovaný se tedy domnívá, že zjistil přesně a úplně skutečný stav věci a posoudil ji svědomitě a zcela na základě právních předpisů, když tuto žádost stěžovatelky o azyl zamítl jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ačkoli stěžovatelka v podané kasační stížnosti výslovně podřadila jí namítané skutečnosti pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ze znění kasační stížnosti zdejší soud dovodil, že stěžovatelka napadla rozhodnutí Krajského soudu v Brně i z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném

rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka podala dne 12. 3. 2001 žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že Gruzii opustila v únoru 2001 z politických důvodů, neboť byla pronásledována, stejně jako její rodina. Napsala dopis Ševarnadzemu, který ji v červenci 2000 pozval na schůzku do parlamentu. Tam byla však zatčena a vyslýchána; propuštěna byla až druhý den. V novinách potom o účastnici psali jako o teroristce. Od té doby měla stále telefonické hovory, vyhrožovali, že ji zabijí, ať raději odjede. Tři poslanci parlamentu jí pomohli odjet do B.. Po cestě však měla nehodu, o které si myslí, že to byla práce mafie. Šest dní nato strávila v nemocnici. Po propuštění se vrátila do T., kde se dozvěděla, že s ní bude soud. V novinách také o ní psali, že utekla, skrývá se a je teroristka. Sama šla na policii, aby zjistila, co se děje. Tam se ji však vysmívali. Musela se i skrývat. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatelka opět sdělila, že v červenci 1999 byla pozvána do parlamentu, kde jednala ve vědeckém výboru. Potom byla pozvána k ombudsmanovi, kde byla však zatčena a obviněna z pokusu o atentát na prezidenta Ševarnadze. Nakonec se vše objasnilo a v květnu 2000 jí bylo řečeno, že stíhání proti její osobě bylo zastaveno. Gruzii opustila 23. 2. 2001, kdy z T. odletěla do K., kde pobývala osm dní. Z K. dále pokračovala vlakem do U.. Tam byla pouze několik hodin a autobusem odjela do K., kde hledala své známé, z kterými chtěla odjet do P.. V K. strávila tři dny, spala v hotelu. Dále pokračovala vlakem do Brna, kde byla asi osmého nebo devátého října 2001. Na otázku správního orgánu, proč o azyl nepožádala již na území Slovenska, odpověděla, že o azylu vůbec nevěděla a ani o něm nepřemýšlela. Nic by jí ale nebránilo o něj na Slovensku požádat.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu žádost o udělení azylu se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s názorem žalovaného i krajského soudu a neshledal v jejich postupu žádného pochybení. I zdejší soud má plně za prokázané, že stěžovatelka po svém odchodu z Gruzie pobývala tři dny na Slovensku, aniž by na tomto území využila svého práva a požádala o azyl. Jak přitom potvrdila sama stěžovatelka, nic ji v podání žádosti o azyl na území Slovenska nebránilo. Samu skutečnost, že by Slovensko nebylo bezpečnou třetí zemí, přitom stěžovatelka v kasační stížnosti vůbec nezpochybnila.

Stěžovatelčinu argumentaci v kasační stížnosti, že teprve krátce po příjezdu do ČR, po třídenním pobytu na území Slovenské republiky, kde se z osobních důvodů snažila vyhledat své známé a spojit se s nimi, ji dostihly zprávy, zejména od jejího syna, které vyhodnotila tak, že je její návrat do vlasti v daném okamžiku i pro blíže neohrazenou blízkou budoucnost zcela vyloučen, a tedy tehdy se stěžovatelce staly subjektivně známými okolnosti a důvody, které ji vedly k podání návrhu na zahájení řízení o udělení azylu, považuje Nejvyšší správní soud za nedůvěryhodnou a účelovou, neboť stěžovatelka

se o podobných skutečnostech v dosavadním průběhu řízení nezmínila. Ostatně s ohledem na ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s., podle kterého ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží, nemohl zdejší soud stěžovatelčinu argumentaci zohlednit.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšné žalobkyni (stěžovatelce) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu